

El dramaturg andalús, fidel a la tradició, estrena el seu últim espectacle el 20 d'agost al Festival Castell de Peralada

Salvador Távora: "La filla de Yerma és la llibertat"

Marta Porter
BARCELONA

Salvador Távora estrena el 20 d'agost al Festival de Peralada la seva pròpia visió del mite lorquià de Yerma, un muntatge dramaticoflamenc que titula 'Yerma Mater'.

"He volgut donar una visió diferent de Yerma perquè quan Lorca va escriure aquesta obra eren altres temps i la condició de la dona, a nivell social, també era una altra", explica aquest director andalús que ha sabut crear un el seu propi llenguatge dramaturgic d'ànima andalusa i que cada dos anys, fidel a la cita, estrena un nou muntatge dins del Festival Castell de Peralada.

Després de dos intents frustrats per portar Yerma als escenaris -el 1992 Cristina Hoyos en va fer un ballet i el 1997 la seva filla Pilar un pel·lícula-, Távora s'ha decidit finalment per parlar d'una dona que es mou entre el passat i el present. "En un temps en què la dona té bastanta llibertat, fer una Yerma a l'antiga no té gaire sentit".

Així, Távora ens presenta una Yerma més actual que ha titulat Yerma Madre. "Jo crec que aquella repressió i angoixa de què parla Lorca a la seva obra ja està superada. És per això que a aquesta dona turmentada que no pot tenir fills jo n'hi he donat un, una filla que és la llibertat".

Espectacle aliterari

Távora, que en aquesta ocasió no farà sortir a l'escenari ni bandes de tamboriners ni cavalls pura sang ni tampoc lidiarà cap toro, reconeix que aquest és el seu espectacle més íntim i proper a la literatura, "però sense estar condicionat a la dictadura del text". "Els meus espectacles estan concebuts aliteràriament, però no antiliteràriament", puntualitza el director. "Nosaltres intentem ordenar el nostre llenguatge escènic entrant-lo en el text de Lorca, però en cap cas el text queda arraconat per fer que el muntatge sigui més espectacular", afegeix. És a dir, el públic escoltarà les paraules que va escriure Lorca, però no en la forma original sinó com a monòlegs. "Hi ha moltes frases impressionants de Lorca, per les quals el van afusellar,

com quan diu que Déu no existeix o que els fills no els fa Déu sinó els homes. Jo he agafat aquestes i altres frases que sovint en els diàlegs del teatre convencional passen desapercibudes i les he separat dels diàlegs perquè adquireixin més força, perquè sonin més clares i contundents", explica.

Dobles personatges

Távora ha utilitzat també el sistema de doblar els personatges per distingir-los de com es mostren a l'obra de Lorca i de com són realment. Així, Yerma està interpretada per l'actriu Eva Rubio, que viu empresonada en una camisa de força a casa d'un marit al qual no pot donar fills, i també per la bailaora Lalo Tejada, que re-

El dramaturg fa el seu muntatge més íntim sense renunciar a l'espectacularitat

presenta la Yerma que voldria ser, plena de llibertat i que disfruta de la seva sexualitat. També estan doblats els papers de les dues germanes, que tant apareixen com les beates conservadores que descriu Lorca com dos monstres amb cap i actitud de dracs.

Un altre aspecte important de la nova dramaturgia és que

Salvador Távora estrenarà el seu nou espectacle a Peralada

Távora ha prescindit de molts personatges secundaris. Així, a part de Juan, el marit, interpretat pel bailaor Marco Vargas, i del pastor, l'autèntic amor de Yerma i qui en la versió de Távora finalment li donarà un fill en forma de colom blanc, interpretat pel cantaor Manolo Vera, la resta de personatges existeixen tan sols en el baile de Carolina Morales i Bárbara Domínguez i en la cantaora Ana Real.

En aquest nou final ideat pel dramaturg, Távora no només li dona una filla a Yerma en forma de colom blanc símbol de la pau i la llibertat, sinó que també hi afegeix un epíleg, escrit per ell mateix, en què reclama que "es pugui deixar de demanar permís a cada peu per caminar".

"Es tracta d'un espectacle recolzat en les emocions", exposa. Emocions que accentua amb el Rèquiem de Berlioz, "que dona a l'espectacle aquest caràcter sagrat de la mort" i que alhora "busca l'estremiment perquè la paraula se senti millor". Al final, però, reconeix que el públic sortirà amb un sentiment de tristor. "El pastor li dona a Yerma una filla en forma de colom blanc, símbol de llibertat. Però quan ella el deixa volar uns caçadors el maten a trets. Les meves paraules finals són un avís: hi ha molta gent amb escopetes disposades a matar les nostres llibertats".

TEATRE

'La pell en flames'

El negoci de la pau

Francesc Massip

'LA PELL EN FLAMES', de Guillem Clua. INTERPRETS: Rosana Pastor, Manel Barceló, Gabriela Flores, Manel Sans. DIRECCIÓ: Carme Portaceli. VILLARROEL, 29 DE JUNY.

Aquest és el bateig de foc en l'escena professional de Guillem Clua (1973), dramaturg format a l'Obrador de la Sala Beckett, bregat en el periodisme especialitzat en arts escèniques i en el guió televisiu, que ja s'ha endut dos premis Ciutat d'Alcoi, el darrer (2004) amb *La pell en flames* (publicada enguany a la col·lecció de llibres de teatre *El Galliner*). Es tracta d'una mirada amb més que notables dosis de crítica sobre el paternalisme que Occident exerceix damunt la resta del món per tal de silenciar amb cinisme hipòcrita els remordiments de culpabilitat que li pugen a les galtes després d'haver participat en devastadors conflictes bèl·lics amb la finalitat última de treure'n benefici. L'acció presenta dues línies que es desenvolupen simultàniament a l'habitació d'un hotel d'un país que gestiona amb mà de ferro una difícil postguerra, on Oc-

cident ajuda a consolidar un simulacre de democràcia que quan cal tanca diaris (us sona?). D'una banda, un fotògraf (Manel Barceló) que fa anys es va fer cèlebre amb la instantània d'una nena saltant per l'aire amb l'esquena en flames per l'efecte del napalm, torna al lloc dels fets per rebre un homenatge, i una periodista (Rosana Pastor) l'entrevista i el colla sobre la famosa foto. Alhora, l'escena és ocupada també per una altra parella, se suposa que en una acció precedent de poca estona: un metge delegat de l'ONU (Manel Sans) que rep els favors sexuals d'una altra noia del país (Gabriela Flores) que a canvi espera un futur per a la seva filla malalta.

El text està esplèndidament dialogat, amb rèpliques incisives que van teixint una trama generadora d'intriga i expectació, que, alhora, però, reflexiona amb cruïda i sarcasme sobre la fallàcia d'aquesta forma de colonialisme que Occident està imposant al planeta si us plau per força. L'autor controla molt bé el ritme de les línies d'acció que entrellaça hàbilment i manté la tensió justa sense deixar caure l'interès creant una trepidant expectació. Malauradament la posada en escena ha tingut massa condicionants ja des de la producció tutelada per Teatres de la Generalitat Valenciana, que ja sabem fins a quin punt maltracta la professió del país.

L'escenografia presenta un escenari gírotori anodí que aporta ben poca cosa a la intrincada acció, mentre que s'ha tendit a eliminar la simultaneïtat dels diàlegs creuats i amb un sorprenent canvi del final que desactiva la poderosa idea que batega en el rerefons de l'obra durant tot el metratge: tant en la guerra com en la pau, tothom hi busca el negoci a costa del que calgui, dignitat inclosa.